

Sygn. akt II UK 129/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku Z. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 listopada 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 października 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 października 2013 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy Z. R. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. z dnia 16 kwietnia 2013 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O., którym oddalono jego odwołanie od decyzji organu rentowego z dnia 26 listopada 2012 r., odmawiającej przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wobec stwierdzenia, że wnioskodawca nie legitymował się 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach i w związku z tym nie spełnił przesłanek określonych w art. 32 w związku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.)

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, pełnomocnik wnioskodawcy zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 32 ust. 1 i 2 i art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, oraz § 1, 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przez błędną wykładnię i nie zastosowanie „Uchwały Nr 64/83 Zarządu Głównego Centralnego Związku Spółdzielni Rolniczych S. z dnia 25 lipca 1983 r i załączonego do niej Wykazu stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej - Dział XIV prace różne, poz. 15, pkt 1 i błędne zastosowanie wykazu A Dział XIV prace różne pkt 16 i przyjęcie, że prace wykonywane przez odwołującego się w okresie od 1 września 1966 r. do 29 lutego 1996 r. w Spółdzielni Handlowo - Produkcyjno - Usługowej T. w N. nie były pracą w szczególnych warunkach”, oraz „błędne ustalenie stanu faktycznego poprzez nie ustalenie faktycznych warunków pracy i stanowiska pracy poprzez pominięcie warunków stanowiska pracy określonych w Wykazie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (...)”. Pełnomocnik wnioskodawcy wskazał także naruszenie przepisów postępowania „wynikające z braku rozpoznania istoty sprawy - zarzutów apelacji, co wyraziło się w naruszeniu art. 78 Konstytucji RP w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP”, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem istotnego zagadnienia prawnego – „czy w sprawach o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury Sąd w celu ustalenia czy pracownik spełnia warunek legitymowania się co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych powinien przy ustalaniu stanu faktycznego oraz dokonywaniu wykładni przepisów prawnych dokonywać ich na podstawie (...) załącznika nr 2 do Uchwały nr 64/83 Zarządu Głównego CZSR S. z dnia 25 lipca 1983 r w sprawie

prac w szczególnych warunkach, (...), czy tylko i wyłącznie na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, (...)."

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499) rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, Lex nr 180 841).

W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Wskazana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania problematyka ustalenia pracy w szczególnych warunkach w istocie zmierza do odmiennej niż uczyniły to Sądy orzekające w sprawie, wykładni przepisów jak i oceny stanu faktycznego sprawy, dochodząc odmiennego rozstrzygnięcia sprawy.

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r., okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że chodzi tu o pracę wykonywaną codziennie i przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy, w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do rozporządzenia (por. np. wyroki z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652 oraz z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 233/11, LEX nr 1216852 i powołane w nich wcześniejsze orzecznictwo). Wobec ustalonych okoliczności faktycznych, warto za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07 (OSNP 2009 nr 21-22, poz. 290) wskazać, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Trzeba też ogólnie zauważyć, że kwestionowana w skardze kasacyjnej interpretacja przepisów szczególnych nie może polegać na wykładni rozszerzającej wyjątkowe regulacje prawa ubezpieczeń społecznych umożliwiające nabycie wcześniejszych uprawnień emerytalnych, dotyczy to zwłaszcza zarzucanego nie wzięcia pod uwagę przez Sąd tzw. zarządzenia resortowego. Określone skutki prawne wykonywania prac w warunkach szczególnych nie są wskazywane przez zarządzenie, stanowi bowiem o nich ustawa i utrzymane jej przepisami w mocy rozporządzenie Rady Ministrów z 1983 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP nr 22, poz. 392).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.